

SMAATRÆK AF FUGLELIVET FRA EN REJSE TIL ISLAND.

AF

HENRY LARSEN.

Da jeg paa Vejen op mod den gamle Saga Ø traf paa en Del Fugle, som nok vil interessere Tidsskriftets Læsere, skal jeg i korte Træk forsøge at gengive min Rejse. Jeg forlod Leith i Skotland i August Maaned 1910. Efter faa Timers Sejlads var vi klar af Firth of Forth og satte Kursen nordefter langs Skotlands Kyst. Vi havde ikke været i rum Sø ret længe, før Skibet blev omsværmet af en Flok Tretaaede Maager (*L. tridactylus*), hovedsagentlig unge Fugle. Af og til littede nogle enlige Havlitter (*Pagonetta glacialis*) i Skibets Nærhed for snart efter at kaste sig paa det oprørte Hav. Naar undtages store Flokke af Hvinænder (*Clangula glaucion*) bød Sejladsen i ornithologisk Henseende ikke paa nogen Afveksling. Næste Dag var vi indhyllt i en stærk Taage, som gjorde alle Iagttagelser umulige. Hen paa Eftermiddagen blæste det op til en rask lille Storm, som hurtig splittede Taagen. Da Vejret var bleven helt klart, viste det sig, at vi havde passeret Orkney Øerne, hvis stejle Klipper frembyder ypperlige Rugepladser for Alke (*Alca torda*) og Lomvier (*Uria troile*), som i store Flokke laa og vuggede sig paa Bølgerne. Jeg havde i Dag for første Gang Lejlighed til at se Havsulen (*Sula bassana*); denne store hvide Fugl med sine lange smalle Vinger tog sig ypperlig ud, idet den kaad og dog behændig boltrede sig hen over Havfladen. Den næste Dag begyndte med Regnvejr, som holdt ved lige til Aften. Da Svartbagerne (*Larus marinus*) havde opgivet at følge os længere, blev de afløste af Is-Stormfuglen eller »Mallestukken« (*Fulmarus glacialis*), som trolig fulgte os Resten af Vejen. Om Eftermiddagen saa jeg for første Gang Storkjoven (*Lestris catarrhactes*), men den forsvandt dog hurtig igen. Ud over disse faa nævnte Arter, saa jeg, naar undtages 2 Grindehvaler, intet af Betydning, før vi ankrede paa Thorshavns Rhed. Saa snart de fornødne Formaliteter var foretaget før Landgangen, fik jeg mit Gevær halet frem, stoppede saa nogle faa Patroner i Lommen, hvorpaa jeg stak til Søs i en lille Jolle, som jeg fik til Laans af nogle Fiskere.

Da jeg efter faa Timers Forløb atter vendte tilbage, havde jeg med mig 4 Søpapegøjer (*Fratercula arctica*) og 1 Spidshalet Kjove (*Lestris parasiticus*), den hvidbugede Form, der er ret almindelig heroppe. Efter en lille Runde i den lille ejendommelige By fik jeg nede paa Bryggen Lejlighed til at se en Del Grindehvaler, som var indfangede i de sidste Dage. Da det blev mørkt, blev jeg af de flinke Færinger roet ud til Skibet, som efter Bestemmelsen skulde sejle samme Aften, men ogsaa denne Gang opholdt Taagen os og tvang os til at forblive her til næste Dags Morgen. Jeg fik da god Tid til i Ro og Mag at skindlægge og præparere det første Jagtudbytte. Næste Morgen, da jeg vaagnede, befandt vi os allerede i rum Sø, og da jeg kom op paa Dækket, laa Strømøs mørke Fjælde omgivne af tunge, regnfulde Skyer allerede godt agter ude. Ved Middagstid nærmede en Storkjove sig Damperen; den fulgte os i et Par Timer, og i min Kikkert fik jeg god Lejlighed, ofte paa meget nært Hold, til at betragte denne saa stærkt aftagende Fugl. Resten af Vejen var Malle-mukken den eneste Fugl, som fulgte os. Søfolkene fortalte, at det var et forudgaaende Varsel for en Storm, naar den viste sig. Naar undtages en Masse »Trawlere« bød Resten af Vejen, før vi 9 August Klokken 12 Nat naaede Vestmanøerne, ikke paa nogen Afveksling. Da Søen var nogenlunde rolig, kunde vi ankre op inde under de stejle Fjælde. Til min Sorg var det jo om Natten istedet for om Dagen, vi kom hertil, saa jeg gik Glip af det mægtige Fugleliv, som udfolder sig paa disse lidet beboede Klippeøer, og vi skulde allerede sejle inden Daggry. Da Godset i Løbet af faa Timer var bleven landsat, lettede vi Anker. Imidlertid var det begyndt at klare i Øst, saa jeg kunde, da vi sejlede Klipperne meget nær, skimte Fuglene, som i Hundredevis saa bebrejdende ned til os, fordi vi vovede at forstyrre dem i Nattesøvnen. Men da Skibets Fløjte i det samme udstødte nogle hæse Brøl, som Tegn til, at vi var afsejlede, formelig vrimlede det af Fugle ud over Skibet; i det Halvmørke, som herskede, var det umuligt med Bestemthed at afgøre, hvilke Arter jeg havde for mig. Men da der pludselig bredte sig en hæsleg Tranlugt, var jeg klar over, at om ikke alle saa dog Størsteparten har været Malle-mukker, som i Hævnssyge kan udsprøjte en tranliggende Vædske igennem Næbet; den samme Lugt kan holde sig baade ved Ægget og det præparerede Skind. Den yngler i saa store Mængder, at Beboerne aarlig indsamler mange Tusinde

Unger, og da den kun lægger et Æg, er det underligt, den vedblivende kan være saa talrig. Da vi i det samme passerede en lille Ø eller rettere et Skær, fik jeg Klarhed over en hvid lille Klat, som længe havde tiltrukket sig min Opmærksomhed; det viste sig saa at være en ret anselig Flok »Blikkier«, et Ord, som kun bruges om ♂ af Ederfuglen (*Somateria mollissima*). Vi var nu klar af alle Skær og befandt os atter i rum Sø, som i Dag var helt blikstille; Solen hævede sig i det samme over Horisonten og beskindede med sine Straaler Hekla's og Snäfällsjökulls snedækte Tinder, medens det øvrige af Landet var skjult af en let Taage; dette smukke Syn vil jeg aldrig kunne glemme, det hele var som et Fata Morgana, men kun et Øjeblik varede det; thi i næste Nu havde Solen gennembrudt Taagen, og nu viste hele Kysten af Island sig for os. Lidt efter lidt kom vi Landet saa nær, at jeg i Kikkert nøje kunde skelne alle Enkelthederne, lige fra de skinnende hvide Fjældtoppe til de dybe, mørke Lavamarker. Solen stod nu højt paa Himlen, og vi fik i Dag det bedste Vejr under hele Sejladsen. Morsomt var det at se Lomvierne, som roede omkring paa Vandet, hver med sin Unge i Kølvet; naar Damperen — og det skete ret ofte — kom Fuglene for nær, lod Moderen den hjælpeløse Unge i Stikken og dykkede selv under for snart efter at komme op langt fra Skibet. Naar Ungen var kommen godt fra sit Sammenstød med Damperen, som de fleste Gange var Tilfældet, idet Vandet, som slaar op om Skibets Bov, kastede den saa langt fra Skibssiden, at den undgik Skruen, vedblev den gamle Fugl sin hæse Skræppen, indtil Ungen tilsidst fandt den. Søpapegøjerne laa i store Flokke hist og her og gjorde sig tykke, med synligt Tegn paa Velvære; disse var mere forsigtige end foregaaende Art, men det skete dog af og til, at en ung Fugl kom Skibet for nær; det saa da snarest ud, som den helt tabte Fatningen, thi i Stedet for at dykke ned, baskede den med forenet Hjælp af Fødder og Vinger hen over Havfladen, indtil den havde fjernet sig i en passende Afstand fra Skibet. Jeg havde i Dag af og til set nogle smaa Fugle i Flok, paa 10—12 Stk., svømme omkring paa Vandfladen uden dog at være kommet til Klarhed over, hvilken Art de tilhørte; da jeg imidlertid fik Øje paa en saadan Flok igen, fik jeg Kikkerten frem, og det viste sig at være »Odinshaner« (*Phalaropus hyperboreus*). Nogle Tretaaede Maager flokkedes om Sild, som blev kastet ud til

dem, men straks var Struntjægeren, som den Spidsh. Kjøve kaldes, der, og den plagede de arme Maager paa det ubarmhjer-
 tigste, saa de til sidst maatte afgive deres Bytte til den graadige
 Kjøve. Sulen, som ved Skotlands Kyst viste sig meget sky, var
 heroppe temmelig dristig, idet flere af dem fløj lavt hen over
 Skibet, hvad Søfugle i Almindelighed vogter sig for. Store Flokke
 af Islandske Ryler (*Tringa canutus*) svingede hen over Vandet
 efter hinanden. Maaske undgik flere Arter mit Øje, jeg fik for
 en Stund andre Ting at tænke paa. Omgivet af høje Fjælde
 paa den ene, triste mørke Lavamarker paa den anden Side laa
 Reykiavik. De sidste Minutter brugte jeg til at samle min Ba-
 gage, og da jeg atter stod paa Dækket, gik vi med halv Kraft
 ind paa Rheden, hvor vi kort efter kastede Anker. Rejsens Maal
 var naaet. Straks blev vi omringet af Baade, som skulde sætte
 os ind paa Bryggen, jeg hoppede ned i den første den bedste
 og blev kort efter landsat inde paa Broen. Byens Seværdigheder
 var jo ikke overvældende, saa hvad det angaar, fik jeg paa det
 Omraade snart min Lyst tilfredsstillet. Min Opgave var jo først
 og fremmest at faa et Sted at bo, og inden Aften var den Op-
 gave løst, idet jeg paa rimelige Vilkaar blev indkvarteret hos
 nogle meget elskværdige Islændere. Husene bestod for det meste
 af Træ eller Bølgeblik, saa i det Ydre saa de langtfra tiltalende
 ud. Hvad det kneb mest med var Sproget. Efter at have ind-
 taget mit første Maaltid heroppe, der ligesom det sidste bestod
 af Fisk, begyndte jeg at pakke mine Kufferter op. Mit Værelse
 var nemlig saa stort, at jeg kunde bruge det til Arbejdsværelse,
 og navnlig under saadanne Forhold maa man indskrænke sig
 en Del. Den næste Dag foretog jeg en kort Udflugt i Omegnen,
 blandt andet ud til de varme Kilder. Paa min Tur herud saa
 jeg de første Ravne (*Corvus corax*). Da jeg næste Morgen stod
 op, var det mørkt endnu, saa jeg kunde naa Bestemmelsesstedet
 før Dagen begyndte at gry. Det var ikke saa lidt jeg mødte i
 Dagens Løb; straks om Morgenen saa jeg to Ravne sidde ved
 Siden af hinanden; de var nok ikke vant til at faa Besøg paa
 det Sted, og allermindst paa den Tid af Døgnet. Da det blev
 lidt lysere i Vejret, kom Spoverne i Smaaaflokke strygende ret
 lavt henover Lavaen; ved et Vandløb, hvor jeg Dagen i For-
 vejen havde truffet Rødben, lettede en Havlit lige for Næsen af
 mig, og straks efter kom 6 Ravne flyvende hen over Hovedet
 paa mig. At komme med en dagbogsmæssig Skildring, vilde

ikke kunne interessere Læserne, og jeg skal da i al Korthed indskrænke mig til at nævne enkelte af de store Dage deroppe. Efterhaanden som jeg havde stiftet Bekendtskab blandt Beboerne, var det lykkedes mig at træffe paa en yderst venlig Mand, som selv drev Jagten paa Søen; vi aftalte saa en Dag, at vi skulde stikke tværs over Faxe Bugten, hvor Lundier, den islandske Benævnelse for Søpapegøjer, findes. Henimod Aften stak vi til Søs, og efter en halv Snes Minutters Sejlads viste den første Lundi sig forude. Imidlertid naaede vi Øen, hvor Søpapegøjerne fandtes i Hundredevis. Med stor Besvær kravlede jeg op paa Øens Overflade, som er bevokset med en Smule Græs; her fandtes et Par ret store Kolonier af Kysterne (*Sterna macroura*). Saa snart jeg viste mig ovenfor Klipperanden, blev jeg modtaget af en sand Sværm af disse arrige Fugle, som med hæse Skrig forsøgte at fortrænge mig fra deres Enemærker. Da jeg imidlertid blev uanfægtet gaaende, fortrak de efterhaanden til det Indre af Øen. Jeg forsøgte at fange en Søpapegøje ved at hale den ud af dens Redehul, men denne snedige Maade at fange dem paa indskrænkede sig kun til en Fugl, thi næppe havde jeg jaget Haanden ind i Hullet, før jeg med et Ryk fik den trukket til mig igen; med sit knivskarpe Næb havde Fuglen bidt sig saadan fast i en af mine Fingre, saa at den i Vrede ikke ænsede at slippe, førend jeg med den anden Haand havde faaet Tag i den. Ovenpaa en saadan Omgang var Lysten til at fange Lundier falden for en Tid. Jeg kom imidlertid ned i Baaden, og vi fik Motoren sat i Gang, men just som vi styrer fra Land, kom der nogle Grylletejster (*Cephus grylle*) i Sommerdragt og satte sig inde paa Stenene. Mens jeg sad til Rors i Baaden, fik jeg Øje paa en Skarv, som kom os ganske nær. Nu var det ogsaa bleven saa mørkt, at det ikke var til at anstille Jagttagelser længer. Jeg har tilbragt mange herlige Sommeraftener herhjemme i Danmark og i Amerika, men ingen kan endnu maale sig med den Aften deroppe i Faxebugten. Ikke en Vind og ikke en Lyd uden Motorens monotone Hamren, og var det ikke, fordi jeg var plaskvaad, kunde jeg godt have siddet stille i flere Timer og beundret Naturens Storslaaethed. — En halv Snes Dage efter foretog jeg en lignende Tur, men denne Gang gjaldt det Stranden paa den modsatte Side af Bugten. Efter en lang og besværlig Marche naaede jeg mit Bestemmelsessted. Efter at have indtaget min Frokost og faaet mine Lemmer hvilt, rejser jeg mig for at

gaa ned til Stranden, men bliver i samme Øjeblik en Havørn (*Haliaëtus albicilla*) var, der gjorde sig til Gode med et Sælhunde-aadsel. Kort efter fik jeg Kig paa en Flok Stenvendere (*Streptilas interpres*) eller Tildra, som Islænderen kalder den. De viste sig imidlertid meget sky, thi hver Gang jeg nærmede mig, fløj de i en stor Bue ud over Vandet for snart efter at kaste sig et Stykke længere frem paa Stranden. Jeg blev da ved paa denne Maade at drive med Flokken, indtil jeg naaede en Plads med Fisk til Tørring, og her benyttede jeg mig af den gode Chance i Dækning af en Bunke Klipfisk at faa Flokken paa nært Hold. Det viste sig, at Smaa vaderne holdt til her, thi længere henne paa Stranden trippede 6 Islandske Ryler (*Tringa canutus*) omkring, og inde paa Land lød Brokfluglens (*Charadrius pluvialis*) melankolske Fløjten. Jeg skød til en Flok Ryler i den Tro, at det var *T. cinclus*, men da jeg fik dem mellem Hænderne, viste det sig at være *T. maritima*. — For at anføre hvor tam en Fugl kan blive, naar den gennem flere Aar bliver fredet, skal jeg komme med et Eksempel; det drejer sig om Ederfluglen (*Somateria mollissima*). Jeg har daglig set den gaa op paa »Broen«, en Plads nede ved Havnen, hvor der Dagen igennem er Færdsel af Folk til og fra Skibene; ofte har den Ungerne med sig og søger uanfægtet efter Føde mellem Stenene. Ovre paa »Vidø« yngler den kolonivis, og man kan da, i den Tid Ungerne er smaa, i Baad komme dem saa nær, at man kan tage dem med de blotte Hænder. — Paa Rheden er der en daglig Kamp for Tilværelsen. Maagerne bliver, naar de har faaet fat i den ofte surt erhvervede Føde, paa det ubarmhjertigste forfulgt af den griske Kjøve; de forsøger da under jamrende Skrig at undgaa deres Forfølgere, men maa dog til Slut afgive Fangsten til deres svorne Fjende. — Jagtfalken (*Falco gyrfalco*) har jeg kun set en Gang, men det var til Gengæld ogsaa en helt gammel Fugl. Det var en Dag, jeg havde forlagt Turen ind ad Landet til; jeg saa den længe flyve omkring fra Sten til Sten vel sagtens spejdende efter Lækatte. Paa min Vej ind over »Lavaen« kom jeg til en lille Sump eller Kær; her gaves de bedste Betingelser for »Odinshanerne« (*Phalaropus hyperboreus*). Selv traf jeg kun 2 gamle Eksemplarer; havde jeg været her i Maj eller Begyndelsen af Juni, kunde jeg selv have overbevist mig om, at de yngler her, da de gamle Fugle sammen med Ungerne drager ud paa Havet i Begyndelsen af

August. Men fra paalidelig Kilde har jeg senere erfaret, at der yngler nogle Individer her. Derimod saa jeg af ikke helt almindelige Fugle heroppe en Vandrikse (*Rallus aquaticus*); den bliver ligesom andre Sumpfugle, som sjældent indfinder sig heroppe, kaldt for »Kildursvin«. De sidste to Arter træffes om Vinteren ret ofte inde ved de varme Kilder. — I Slutningen af August red jeg ind for at se »Geysar«. Udturen bød ikke paa nogen Afveksling i ornithologisk Henseende; men da jeg et Par Dage efter vendte hjemefter, saa jeg den Fugl, som jeg sidst havde ventet at træffe, nemlig en Gøg (*Cuculus canorus*). I Begyndelsen var jeg lidt tvivlende, den fløj nemlig fra Telefonpæl til Telefonpæl, men i min Kikkert fik jeg det usandsynlige bekræftet, og da den ydermere gav sig til at kukke, var jeg fuldstændig overbevist.

Det er ikke meget Nyt, denne lille Skildring bringer, men da Tidsskriftet kun har haft lidt om Islands Ornithologi, har jeg tænkt, at en Beskrivelse af det vigtigste, jeg saa paa min Tur, kunde have Interesse for Læserne.

BASTARDER AF GRAAKRAGE (CORVUS CORNIX) OG SORTKRAGE (CORVUS CORONE).

AF

B. SIMONSEN.

Kort efter min Ankomst til Slesvig for flere Aar siden blev jeg opmærksom paa, at her overalt viste sig Krager af et mærkeligt »ureglementeret« Udseende. Alle Variationer af Farverne graat og sort var repræsenteret. Ved Midvintertide fandtes dog overvejende rene Graakrager her, og kun faa Sortkrager og Abnormiteter. Denne Omstændighed, der hver Vinter regelmæssig gentager sig, skyldes selvfølgelig Graakragetrækket fra Nord og de herboende Kragers samtidige Træk mod Syd.

Det første Foraar, jeg boede her, bragte hurtig Løsning paa de mange abnormt farvede Krages Tilblivelse. Graakrager, Sortkrager og Bastarder mellem begge Racer parrede sig sammen uden Hensyn til Farve eller Race. Det vrिमlede derfor om Sommeren ikke alene med sorte og graa, men ogsaa med sort-graa og graasorte, ja ligefrem brogede Krager. Jeg besluttede